

Nr 57.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ytterligare statsbidrag till byggande av enskild väg Åsebacken—Persberg—norska gränsen; given Stockholms slott den 9 februari 1945.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Fritiof Domö.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 9 februari 1945.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Domö.

Sjön Övre Lersjön är belägen i riksgränsen mellan Sverige och Norge. Dess svenska del ligger inom Eda och Köla socknar av Värmlands län. För omkring hundra år sedan var området kring sjön närmast att anse så-

som sätervallar. Sedermera har en icke ringa bebyggelse uppstått kring sjön. På norska sidan har en bilväg byggts till Magnor och Skotterud. På svenska sidan har en enskild väg, som kan befaras med motorfordon, anlagts mellan Morast norr om Charlottenberg i Eda socken och Åsebacken öster om Övre Lersjön i samma socken. Denna väg fortsätter sedan från riksgränsen vid Åsebacken över norskt område runt sjöns nordända och åter över riksgränsen till västra sidan av sjön på svenskt område. Den på sjöns västra sida å hemmanet Torgilsruds marker i Köla socken bosatta befolkningen måste således vid färd till den svenska bygden på andra sidan sjön resa ett stycke genom Norge. Efter den tyska ockupationen av Norge i april 1940 avstängdes emellertid norska gränsen för all trafik. De av vägen beroende personerna sammanslöto sig då för att söka få till stånd en utfartsväg över svenskt område från enskilda vägen Morast—Åsebacken över Persberg söder om Övre Lersjön till norska gränsen väster om sjön. Sedan arbetsplan och kostnadsförslag upprättats, anhöllo intressenterna om statsbidrag till företagens utförande.

Genom beslut den 2 juli 1941 medgav väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att statsbidrag finge utgå med 50 % av den utav styrelsen godkända kostnaden, 31 410 kronor, för byggande av ifrågavarande väg. Samtidigt beviljade styrelsen till påbörjande av företaget ett bidragsbelopp av 10 470 kronor. Den 5 och 12 januari 1942 träffades slutligt kontrakt mellan styrelsen och väghållarna angående vägföretagets utförande.

I en till Kungl. Maj:t ställd, den 24 januari 1944 dagtecknad skrift hava *Otto Persson, Johan Adolfsson och Karl Johannesson* på väghållarnas vägnar anhållit om tillägg till förut beviljat statsbidrag med högsta möjliga belopp.

Till stöd för framställningen hava sökandena anfört, att väghållarna på grund av misstolkning av kontraktet fått den uppfattningen, att till företaget skulle utgå statsbidrag med dels 50 % av 31 410 kronor eller 15 705 kronor, dels ock det till påbörjande av företaget beviljade beloppet, 10 470 kronor, eller sålunda med sammanlagt 26 175 kronor. Sedermera hade väghållarna emellertid erhållit upplysning om att bidraget finge utgå med allt som allt endast 15 705 kronor. Med hänsyn till ökade kostnader för företaget hade detta icke kunnat utföras för 31 410 kronor, utan ett slutligt kostnadsbelopp av 35 000 kronor beräknades bliva erforderligt. Därest endast det förut nämnda bidragsbeloppet om 15 705 kronor komme att utgå till företaget, hade väghållarna sålunda att själva erlägga i runt tal 20 000 kronor till vägbygget. Denna kostnadssumma överstege vad intressenterna förmådde bära för vägföretaget. Beslutet om byggande av den nya utfartsvägen hade på sin tid blivit fattat under förutsättning att minst 70 % bidrag till kostnaderna kunde erhållas. Med den innebörd väghållarna givit åt det med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen slutna kontraktet skulle statsbidrag hava utgått med omkring 85 % av den då beräknade slutkostnaden.

Sökandena hava vidare anfört, att väghållarna för utförande av vägföretaget hos dåvarande Jösse vägdistrikt erhållit ett lån å 13 100 kronor, vilket

belopp numera utgjorde en skuld till kronan, varjämte från en inom länet befintlig s. k. brofond erhållits ett bidrag utan återbetalningsskyldighet av 1 100 kronor. Därest framställningen om tillägg till förut beviljat statsbidrag icke kunde bifallas, hemställde väghållarna i andra hand, att Kungl. Maj:t måtte av nåd befria dem från skyldigheten att återbetala det från förutvarande Jösse vägdistrikt såsom lån erhållna beloppet.

Länsstyrelsen i Värmlands län har i utlåtande den 16 februari 1944 tillstyrkt, att tillägg till förut beviljat statsbidrag måtte beviljas med högst 10 470 kronor eller att intressenterna måtte av nåd befrias från skyldigheten att återbetala det från Jösse vägdistrikt erhållna lånet intill samma belopp.

Vid länsstyrelsens utlåtande har fogats en av *landsfiskalen i Charlottenbergs distrikt* verkställd utredning, av vilken inhämtas, bland annat, att intressenterna i vägföretaget äro sex till antalet och äga fastigheter, taxeringsvärderade till belopp växlande mellan 1 900 kronor och 8 200 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har, med överlämnande av ett av vägdirektören i Värmlands län avgivet yttrande, den 3 april 1944 utlåtit sig i ärendet och därvid anfört i huvudsak följande.

Intressenterna uppgiva, att de beslutat bygga vägen under förutsättning att minst 70 % statsbidrag erhöles. Då den godkända kostnaden uppgick till 31 410 kronor, räknade de sålunda med ett bidrag av cirka 22 000 kronor. De uppgiva sig vidare ha misstolkat det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för undertecknande översända kontraktförslaget och säga sig ha fått den uppfattningen, att de skulle komma att erhålla ett sammanlagt bidrag av 26 175 kronor (50 % å 31 410 kronor + 10 470 kronor), motsvarande inemot 85 % av kostnaden, 31 410 kronor. Därest intressenterna vid denna tidpunkt hade tolkat kontraktförslaget rätt, kan det tänkas att de ej skulle ha ansett sig vara i stånd att överhuvudtaget utföra företaget.

Från vägdirektören i Värmlands län har styrelsen inhämtat bland annat, att företaget hittills i huvudsak utförts på entreprenad, att intressenternas egna fastigheter icke verkställt några materialleveranser, att enligt ett av övervägmästaren för enskilda vägar den 10 mars 1944 upprättat reviderat kostnadsförslag kostnaden för företagets färdigställande, med tillämpande av nu gällande priser, beräknades till 40 000 kronor samt att intressenternas eget arbete beräknades komma att utgöra 2 130 kronor av den totala arbetskostnaden.

Om man utgår från att totalkostnaden för väganläggningen enligt övervägmästarens reviderade kostnadsförslag kommer att uppgå till cirka 40 000 kronor i stället för beräknade 31 410 kronor, få intressenterna, därest ytterligare statsbidrag icke skulle komma att utgå, själva svara för en kostnad av (40 000—15 705) 24 295 kronor mot vid ansökningens ingivande beräknade cirka 9 400 kronor (30 % av 31 410), om 70 % statsbidrag hade erhållits.

Efter vad en av vederbörande landsfiskal gjord utredning givit vid handen torde det vara uppenbart, att intressenterna i vägföretaget icke äro mäktiga att bära en med cirka 15 000 kronor ökad belastning. Bidraget synes därför i detta speciella fall bära utgå i större omfattning än normalt. Sålunda synes i första hand den fastställda bidragsprocenten bära utgå på den av övervägmästaren beräknade reviderade kostnaden, 40 000 kronor, varjämte intressenterna bära kunna befrias från återbetalningsskyldighet av viss del av det från förutvarande Jösse vägdistrikt erhållna lånet.

Det totalbelopp, med vilket bidrag på sålunda angivna skäl borde utgå, har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beräknat sålunda. Arbete har för närvarande utförts för en kostnad av 35 500 kronor. I bidrag och lån hava intressenterna erhållit (10 470 + 1 100 + 13 100) 24 670 kronor. Av intressenterna tillskjutet belopp utgör sålunda — under förutsättning av att utfört arbete likviderats — cirka 10 800 kronor. Härifrån kan dock frånräknas värdet av det arbete de själva hittills utfört eller cirka 1 100 kronor enligt uppgift från vägdirektören. Följaktligen skulle intressenternas egen kontantinsats för närvarande uppgå till cirka 9 700 kronor eller cirka 300 kronor mer än vad de från början räknat med. Intressenterna synas sålunda böra kunna bidraga med detta belopp, varför statsbidrag bör utgå med så stort belopp, att intressenternas egen kontantinsats kommer att utgöra minst 9 700 kronor.

Kostnaden för företagens färdigställande skulle då komma att finansieras enligt nedanstående uppställning:

	Kronor	
Bidrag från anslaget till byggande av enskilda vägar, 50 % av 40 000 kronor	20 000	} cirka 67,75 % av kostnaden
Befrielse från återbetalningsskyldighet å från förutvarande Jösse vägdistrikt erhållet lån	7 100	
Bidrag från en inom länet befintlig s. k. brofond	1 100	
Värdet av intressenternas eget arbete	2 100	
Intressenternas kontantinsats	<u>9 700</u>	
Total beräknad byggnadskostnad	40 000	

Med hänsyn till att vägens byggande föranletts av att intressenternas tidigare utfartsväg till allmän väg avskurits på grund av omständigheter, över vilka de ej kunnat råda, samt till intressenternas svaga ekonomiska ställning har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit, *dels* att Kungl. Maj:t av anslaget till byggande av enskilda vägar måtte ställa ett belopp av 4 295 kronor till länsstyrelsens i Värmlands län förfogande med villkor, att länsstyrelsen beviljade intressenterna statsbidrag med detta belopp, varigenom totala statsbidraget komme att utgå med 50 % av den till 40 000 kronor reviderade kostnaden eller med 20 000 kronor, *dels* att intressenterna befriades från skyldighet att återbetala 7 100 kronor av det från förutvarande Jösse vägdistrikt erhållna lånet å 13 100 kronor, *dels ock* att länsstyrelsen av det icke utbetalade statsbidraget innehölle 6 000 kronor att inbetalas till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen såsom återbetalning å nämnda lån.

Ärendet har av min företrädare i ämbetet anmälts för Kungl. Maj:t den 21 april 1944, varvid Kungl. Maj:t med hänsyn till i ärendet föreliggande särskilda omständigheter fann gott medgiva, att statsbidrag finge utgå med 50 % å den till 40 000 kronor beräknade kostnaden för företaget. Vidkommande spörsmålet om ifrågasatt befrielse för intressenterna från skyldigheten att återbetala viss del av det från förutvarande Jösse vägdistrikt erhållna lånet förklarade Kungl. Maj:t Sig vilja framdeles meddela beslut.

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen, har till kostnaden för här *Departements-*
 ifrågavarande vägföretag — vilken kostnad ursprungligen beräknades till *chefen.*
 31 410 kronor men enligt ett av vägförvaltningen i Värmlands län uppgjort
 reviderat kostnadsförslag uppgår till 40 000 kronor — med hänsyn till i
 ärendet föreliggande särskilda omständigheter beviljats statsbidrag med 50 %
 av sistnämnda kostnadsbelopp eller med 20 000 kronor. Därvid har förut-
 satts, att frågan om beviljande av ytterligare bidrag till vägföretaget skulle
 framdeles upptagas till prövning. Då enligt kungörelsen den 3 december
 1943 angående statsbidrag till enskild väghållning (nr 800) byggnadsbidrag
 må utgå med högst 50 % av beräknad kostnad för anläggning av väg, måste
 frågan om beviljande av högre bidrag underställas riksdagen.

Omständigheterna i förevarande fall äro enligt min mening sådana, att
 synnerliga skäl tala för beviljande av ett särskilt bidrag till vägbyggnads-
 företaget ifråga utöver vad som kan utgå enligt för närvarande gällande
 statsbidragsgrunder. Vägens byggande har nödvändiggjorts av att intres-
 senternas enda utfartsväg över norskt område till allmän väg i Sverige av-
 skurits på grund av omständigheter, sammanhängande med stormaktskrigets
 utvidgning till Norge. Med hänsyn till intressenternas ekonomiska ställ-
 ning synes det icke skäligen kunna av dem krävas, att de för vägbyggnaden
 skola ikläda sig ytterligare kostnad av den storleksordning, varom i ärendet
 är fråga.

Beträffande storleken av och formen för det ytterligare statsbidrag, som
 bör komma väghållarna till del, har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen före-
 slagit, att intressenterna i vägföretaget skulle befrias från skyldighet att
 återbetala 7 100 kronor av ett från förutvarande Jösse vägdistrikt erhållet
 lån å 13 100 kronor. Styrelsen har därvid förutsatt, att återstoden av nämnda
 lån skulle gäldas genom innehållande av tidigare beviljat men ännu ej ut-
 betalat statsbidrag till belopp av 6 000 kronor. Från nu angivna utgångs-
 punkter skulle av den beräknade totala byggnadskostnaden för vägföretaget,
 40 000 kronor, ett sammanlagt belopp av (20 000 + 7 100) 27 100 kronor eller
 67,75 % komma att bestridas av statsmedel. Av återstoden belöpa i runda
 tal 1 100 kronor eller omkring 2,75 % på bidrag från en s. k. brofond, för
 vilket bidrag återbetalningsskyldighet icke föreligger, 2 100 kronor på intres-
 senternas eget arbete och 9 700 kronor på intressenternas kontantinsats.

Mot väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag har jag icke funnit anled-
 ning till erinran såvitt angår storleken av det sammanlagda statsbidraget.
 Utöver de tidigare beviljade bidragen å tillhopa 20 000 kronor torde sålunda
 ytterligare statsbidrag med 7 100 kronor böra beviljas till vägbyggnaden.
 Vad angår formen för beviljande av sistnämnda bidrag finner jag lämpligt,
 att erforderliga medel i sin helhet bestridas med anlåtande av sjätte huvud-
 titelns reservationsanslag till byggande av enskilda vägar. För återbetalning
 av det av väghållarna från förutvarande Jösse vägdistrikt erhållna lånet
 torde erforderliga belopp böra innehållas å statsbidragen.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte
 föreslå riksdagen medgiva,

Kungl. Maj:ts proposition nr 57.

att till byggande av enskild väg Åsebacken—Persberg—norska gränsen må utöver tidigare beviljade statsbidrag å tillhopa 20 000 kronor utgå ytterligare statsbidrag med 7 100 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Nils Hellenius.